

Prof. JUDr. Ján Husár, CSc.

Univerzita P. J. Šafárika v Košiciach

Právnická fakulta

Posudok oponenta
v rámci vymenúvacieho konania doc. JUDr. Miroslava Štrkolca, PhD.

Na základe vymenovania pánom doc. JUDr. Radomírom Jakabom, PhD., prodekanom Právnickej fakulty Univerzity P. J. Šafárika, zastupujúcim predsedu vedeckej rady podávam tento posudok oponenta v rámci vymenovacieho konania doc. JUDr. Miroslava Štrkolca, PhD.:

Docenta Miroslava Štrkolca poznám od počiatkov jeho akademického pôsobenia na Právnickej fakulte Univerzity P. J. Šafárika v Košiciach.

Pedagogické schopnosti a vedeckú tvorivosť začal doc. Štrkolec cielene rozvíjať už od počiatku svojho pôsobenia na Právnickej fakulte Univerzity P. J. Šafárika v Košiciach keď sa ako asistent zahĺbil do skúmaní aktuálnych problémov finančného a daňového práva.

Vo svojej pedagogickej a vedeckej profilácii sa postupne koncentroval na finančné právo a na daňové právo a v rámci toho najmä na problematiku zabezpečovacích inštitútov pri správe daní a problematiku daňových únikov a daňových podvodov.

Slovenská právnická komunita vníma doc. Štrkolca najmä ako teoretika daňového práva. Doc. Štrkolec sa stal v krátkom čase jednoznačne uznávanou a možno povedať výraznou osobnosťou daňového práva na Slovensku. Rozpracoval teóriu zabezpečovacích inštitútov pri správe daní, ktorá na Slovensku predtým nebola, nebola rozpracovaná. Podieľal sa na spracovaní viacerých vysokoškolských učebníc z finančného a daňového práva, ktoré sú využívané nielen vysokoškolskými študentmi práva, ale aj právnikmi pôsobiacimi v daňovej správe a daňovými poradcami.

Za ťažiskové dielo doc. Štrkolca možno označiť monografiu „Zabezpečovacie inštitúty pri správe daní“ (2017). V tomto diele, ktoré predstavuje výsledok cieleného výskumu doc. Štrkolec rozpracoval teóriu fungovania zabezpečovacích inštitútov ako prostriedkov, „majúcich za cieľ splnenie daňových povinností“. Zabezpečovacie inštitúty vymedzuje doc. Štrkolec ako „právne prostriedky, realizované orgánmi daňovej správy a uskutočňované samotnými daňovými subjektmi, ktoré majú zabezpečovací charakter vo vzťahu k dosiahnutiu konečného účelu správy daní a reálnemu naplneniu príjmovej stránky verejných rozpočtov, a ktoré sú tiež spôsobilé efektívne predchádzať daňovým únikom (podvodom) a eliminovať ich neželané následky“. Jednotlivé zabezpečovacie inštitúty uplatňované v Daňovom práve boli skúmané v komparácii so zabezpečovacími inštitútmi vo verejnoprávnej sfére (v Colnom práve, Správnom práve, Trestnom práve) a so zabezpečovacími inštitútmi v súkromnoprávnej sfére (v Občianskom práve a Obchodnom práve). Na základe komparácie dospel doc. Štrkolec k záveru, že pri využívaní zabezpečovacích inštitútov pri správe daní je príznačná najmä metóda mocenskej aplikácie daňových noriem orgánmi daňovej správy, ktoré budú tieto inštitúty uplatňovať najmä u tých daňových subjektov, ktorých „daňová história a daňová disciplína nasvedčuje rôznym subjektívnym či objektívnym pochybeniam pri predchádzajúcich aplikáciách daňových noriem“.

Pri skúmaní zabezpečovacích inštitútov pri správe daní postupoval doc. Štrkolec postupom od všeobecného ku špecifickému, keď najprv skúmal všeobecné zabezpečovacie inštitúty upravené spoločne pre všetky dane tvoriace daňovú sústavu v Slovenskej republike, následne sa zameril na skúmanie zabezpečovacích inštitútov pri nepriamych daniach a napokon skúmal zabezpečovacie inštitúty pri priamych daniach. Vo všetkých kapitolách práce je uplatnený rovnaký prístup ku skúmaniu, keď sú najprv uvedené zabezpečovacie inštitúty, ktoré patria do skúmanej kategórie, následne je kriticky skúmaná platná právna a sú analyzované problémy spojené s jej aplikáciou v daňovej praxi. Výrazným pozitívom práce sú kvalifikované konkrétne námety na úpravy de lege ferenda, ktoré sú sformulované v závere každej ucelenej časti. Námety (návrhy) de lege ferenda sú výsledkom starostlivého uvažovania autora o možných dopadoch a súvislostiach navrhovaných úprav, napr. o otázke či možno dosiahnuť vytýčený cieľ napr. novou právnou úpravou zavádzajúcou nový inštitút, či modifikovať zmenou právnej úpravy existujúci inštitút, pričom nové (novelizované) inštitúty začnú reálne „účinkovať“ až s určitým časovým odstupom po nadobudnutí právnej účinnosti alebo postačí využitie adekvátnych zabezpečovacích inštitútov, ktoré majú okamžitý účinok.

Druhým problémovým okruhom, ktorý bol skúmaný doc. Štrkolcom v ostatnom období je problematika daňových únikov a vyhýbania sa plneniu daňových povinností. Ako príčinu daňových únikov identifikoval doc. Štrkolec „zneužívanie metódy autoaplikácie, (ktorú možno označiť aj ako “samovyrušenie“ dane), ktorá je pre daňové právo určujúca a nezastupiteľná, pretože daňový subjekt je sám prirodzene najlepšie znalý vlastného – daňovo právne významného – skutkového a faktického stavu“. Táto metóda ako primárny spôsob aplikácie daňových noriem je – podľa doc. Štrkolca – vzhľadom na konštrukciu práv a povinností v oblasti daní „v podstate jedinou možnou efektívnou cestou pre dosiahnutie fiskálnej funkcie daní pri vynaložení primeraných výdavkov na správu daní“. Výskum problematiky daňových únikov a vyhýbania sa plneniu daňových povinností – čo osobitne zvýrazňujem - bol realizovaný interdisciplinárne a zahŕňal aj skúmanie ekonomických a psychologických príčin vzniku daňových únikov. Výsledky výskumu boli prezentované v monografii Babčák, V. a kol.: Daňové úniky a daňové podvody a právne možnosti ich predchádzania (2018) a v monografii Babčák, V. a kol.: Daňové úniky ich vznik a eliminácia, ktorých je doc. Štrkolec spoluautorom.

Aktuálne je objektom vedeckého záujmu doc. Štrkolca skúmanie problematiky zdaňovania digitálnych služieb, produktov zdieľanej ekonomiky a virtuálnych platidiel a ďalších aktuálnych výziev pre daňové právo.

Tvorivý výskumný potenciál i organizačné schopnosti doc. Štrkolca dokladuje jeho participácia na riešení jedenástich grantových projektov (z toho jedného zahraničného). Desiat projektov bolo tematicky orientovaných na daňovú problematiku, pričom doc. Štrkolec bol zodpovedným riešiteľom (vedúcim projektu) v dvoch projektoch a zástupcom vedúcej projektu v jednom projekte.

Pod vedením doc. Štrkolca absolvoval doktorandské štúdium jeden doktorand a jeden doktorand je po absolvovaní dizertačnej skúšky, ďalší štyria doktorandi sú pred dizertačnou skúškou.

V oblasti vedeckej výchovy sa žiada výrazne vyzdvihnúť podiel doc. Štrkolca na príprave a realizácii doktorandského štúdia na základe Dohody o medzinárodnej spolupráci pri realizácii doktorandského štúdia medzi Masarykovou univerzitou a Univerzitou P. J. Šafárika v Košiciach. Prvým absolventom tohto štúdia sa stal v roku 2021 JUDr. Ladislav Hrabčák, PhD. Ph.D, ktorého spoločnými školiteľmi boli doc. JUDr. Ing. Michal Radvan, Ph.D. z Masarykovej univerzity a doc. JUDr. Miroslav Štrkolec, PhD. z Univerzity P. J. Šafárika.

Z oblasti pedagogického pôsobenia doc. Štrkolca sa žiada vyzdvihnúť skutočnosť, že do študijného programu Právo na Právnickej fakulte Univerzity P. J. Šafárika v Košiciach zaviedol od akademického roku 2007/2008 postupne výučbu viacerých nových predmetov – Klinika daňového práva, Ústavné základy finančného práva a Právo finančného trhu. „Záber“ pedagogického pôsobenia Doc. Štrkolca je však oveľa širší a zahŕňa celú sféru finančného práva a daňového práva. Okrem priamej výučby formou prednášok a vedenia seminárov je neoddeliteľnou súčasťou pedagogického pôsobenia doc. Štrkolca i podieľanie sa na tvorbe vysokoškolských učebníc. Doc. Štrkolec je spoluautorom štyroch učebníc finančného práva, z ktorých najmä učebnica Finančné právo na Slovensku a v Európskej únii je vysoko hodnotená. Pedagogické pôsobenie doc. Štrkolca je (na základe anonymného dotazníka) študentmi výborne hodnotené.

Uvedené skutočnosti nepochybne preukazujú, že doc. Štrkolec výrazne rozvinul košickú školu finančného práva a daňového práva, ktorej zakladateľom je prof. JUDr. Vladimír Babčák, CSc. a ktorá je uznávanou a rešpektovanou nielen na Slovensku aj v blízkom zahraničí.

Publikačná činnosť doc. Štrkolca je rozsiahla, so širokým tematickým záberom, primerane početná a najmä kvalitná. Doc. Štrkolec sa vyznačuje schopnosťou logicky štrukturovať skúmaný (riešený) právny problém, zrozumiteľne ho prezentovať odbornej verejnosti a argumentmi podložiť prezentované názory. V časopiseckých článkoch sa doc. Štrkolec venoval takým aktuálnym otázkam finančného práva a daňového práva za aké sa považujú napr. predbežné opatrenia v správe daní, prerušenie daňovej kontroly, ústavné limity retroaktivity daňových pravidiel, boj proti daňovým únikom, medzinárodná výmena daňových informácií, bitcoin a jeho finančno – právne východiská, autoaplikácia v daňovom práve a zneužívanie systému dane z pridanej hodnoty.

Na základe vyššie uvedených hodnotení a skutočností som dospel k záveru, že doc. Štrkolec je významnou a uznávanou osobnosťou vo svojom odbore a spĺňa, ba výrazne prekračuje všetky - zákonom o vysokých školách a Univerzitou P. J. Šafárika v Košiciach stanovené požiadavky na uchádzačov o titul vysokoškolského profesora. Vysoká kvalita pedagogickej činnosť doc. Štrkolca, ako aj vysoká odborná úroveň a počet publikačných výstupov a ohlasy na tieto výstupy, a tiež dlhodobá a na vysokej úrovni realizovaná spolupráca s odbornou praxou jednoznačne naplňajú štandardy kladené na nositeľa titulu vysokoškolského profesora.

Doc. Štrkolec svojou vedeckovýskumnou, pedagogickou a organizačnou činnosťou výrazne prispieva k rozvoju vedeckého poznania finančného práva a daňového práva a tiež k poznávaniu ich medziodborových súvislostí a väzieb. Svojim tvorivým zanietením a osobným nasadením je garanciou kvality a rozvoja študijného programu. Zabezpečuje celú škálu pedagogických, výskumných a ďalších aktivít, ktoré sa podľa zvyklostí, ale i podľa právnych predpisov u profesora predpokladajú a je teda de facto profesor.

Podľa svojho najlepšieho vedomia a svedomia ako oponent odporúčam, aby po úspešnom ukončení inauguračného konania bol podaný návrh na vymenovanie doc. JUDr. Miroslava Štrkolca, PhD. za profesora.

V Košiciach dňa 7. marca 2022